

4.2. Ապրանքների արտահանում և ներմուծում

4.2.1. Արտաքին առևտուր

Արտաքին առևտրաշրջանառությունը: 2017թ. համեմատությամբ 2018թ. արտաքին առևտրաշրջանառության ծավալը աճել է 24.9 տոկոսով* ընդ որում, արտահանումը՝ 29.0 տոկոսով, իսկ ներմուծումը՝ 22.6 տոկոսով: Բացասական առևտրային հաշվեկշիռը աճել է 15.0 տոկոսով: Առանց վերաարտահանվող** ապրանքատեսակների, 2017թ. համեմատ արտաքին ապրանքաշրջանառության ծավալը աճել է 20.7 տոկոսով, ընդ որում արտահանումը աճել է 24.1 տոկոսով, իսկ ներմուծումը՝ 18.9 տոկոսով:

	2017թ. հունվար-դեկտեմբեր		2018թ. հունվար-դեկտեմբեր		Աճի տեմպը %
	մլն դրամ	հազ. ԱՄՆ դոլար	մլն դրամ	հազ. ԱՄՆ դոլար	
Արտահանում (ՖՕԲ գներով)	75 488,3	156 601,2	97 605,9	202 050,8	129,0
Ներմուծում (ՄԻՖ գներով)	138 917,7	287 876,1	170 530,8	353 007,8	122,6
Առևտրաշրջանառություն	214 406,0	444 477,3	268 136,7	555 058,6	124,9
Առևտրի հաշվեկշիռ	-63 429,4	-131 274,9	-72 924,9	-150 957,0	115,0

ԱՀ արտաքին առևտրաշրջանառությունը 2017-2018թթ. հունվար-դեկտեմբերին ըստ առանձին երկրների

/հազ. ԱՄՆ դոլար/

Երկրի անվանումը	Արտահանում					Ներմուծում					Առևտրային հաշվեկշիռը
	2017թ. հունվար-դեկտեմբեր	տեսակարար կշիռը %	2018թ. հունվար-դեկտեմբեր	տեսակարար կշիռը %	աճի տեմպը %	2017թ. հունվար-դեկտեմբեր	տեսակարար կշիռը %	2018թ. հունվար-դեկտեմբեր	տեսակարար կշիռը %	աճի տեմպը %	
Ը Ն Դ Ա Մ Ե Ն Ը	156 601.2	100.0	202 050.8	100.0	129.0	287 876.1	100.0	353 007.8	100.0	122.6	-150 957.0
<i>այդ թվում՝</i>											
ԱՊՀ ԵՐԿՐՆԵՐ	143 070.4	91.4	201 926.7	99.9	141.1	262 594.7	91.2	337 572.3	95.6	128.6	-135 645.6
<i>այդ թվում՝</i>											
Հայաստանի Հանրապետություն	141 485.3	90.4	191 483.1	94.7	135.3	260 104.1	90.4	333 254.3	94.4	128.1	-141 771.2
Ռուսաստանի Դաշնություն	1 585.1	1.0	10 272.7	5.1	6.5անգ	2 429.2	0.8	4 230.6	1.2	174.2	6 042.1
Բելոռուս	-	-	-	-	-	49.8	0.0	52.8	0.0	106.0	-52.8
Ուկրաինա	-	-	-	-	-	11.6	0.0	2.9	0.0	25.0	-2.9
Ուզբեկստան	-	-	-	-	-	-	-	31.7	0.0	-	-31.7
Մոլդովա	-	-	170.9	0.1	-	-	-	-	-	-	170.9
ԱՅԼ ԵՐԿՐՆԵՐ	13 530.8	8.6	124.1	0.1	0.9	25 281.4	8.8	15 435.5	4.4	61.1	-15 311.4
<i>այդ թվում՝</i>											
ՄԱԷ	-	-	-	-	-	36.3	0.0	37.1	0.0	102.2	-37.1
Թուրքիա	-	-	-	-	-	1 040.6	0.4	1 476.6	0.4	141.9	-1 476.6
Լիբանան	-	-	38.4	0.0	-	0.7	0.0	-	-	-	38.4
Նիդերլանդներ	-	-	-	-	-	-	-	35.8	0.0	-	-35.8
Միացյալ Նահանգներ	72.9	0.0	77.6	0.0	106.4	26.4	0.0	43.6	0.0	165.2	34.0
Չինաստան	-	-	-	-	-	816.2	0.3	521.1	0.2	63.8	-521.1

* Համեմատությունը կատարվում է ԱՄՆ դոլարով:

** Վերաարտահանումը ներմուծված ապրանքների այնպիսի արտահանում է, որոնք երկրի սահմանն անցել են տվյալ պետությունում վերամշակվելու և հետագայում սկզբնական առաքիչ երկիր վերադարձնելու նպատակով (կնքված պայմանագրերի հիման վրա և սահմանված վճարի դիմաց): Այս խմբի ապրանքների վրա սեփականության իրավունքը չի անցնում մի սեփականատերից մյուսին:

Երկրի անվանումը	Արտահանում					Ներմուծում					Առևտրային հաշվեկշիռը
	2017թ. հունվար-դեկտեմբեր	տեսակարար կշիռը %	2018թ. հունվար-դեկտեմբեր	տեսակարար կշիռը %	աճի տեմպը %	2017թ. հունվար-դեկտեմբեր	տեսակարար կշիռը %	2018թ. հունվար-դեկտեմբեր	տեսակարար կշիռը %	աճի տեմպը %	
Միացյալ Թագավորություն	13 337.4	8.5	-	-	-	19 547.6	6.8	10.5	0.0	0.1	-10.5
Ֆրանսիա	73.0	0.1	-	-	-	29.9	0.0	92.9	0.0	3.1անգ	-92.9
ԻԻՀ	-	-	-	-	-	1 580.7	0.5	2 618.2	0.8	165.6	-2 618.2
Գերմանիա	-	-	-	-	-	40.0	0.0	15.1	0.0	37.7	-15.1
Անգլիա	-	-	-	-	-	-	-	1 422.9	0.4	-	-1 422.9
Իտալիա	-	-	5.2	0.0	-	22.5	0.0	13.4	0.0	59.5	-8.2
Չեխիա	43.3	0.0	-	-	-	1 607.7	0.6	-	-	-	-
Վրաստան	-	-	-	-	-	334.1	0.1	149.6	0.1	44.8	-149.6
Շվեյցարիա	-	-	-	-	-	-	-	8 822.9	2.5	-	-8 822.9
Հունաստան	-	-	-	-	-	4.2	0.0	11.1	0.0	2.6անգ	-11.1
Լիտվա	-	-	-	-	-	178.5	0.1	144.6	0.0	81.0	-144.6
Ճապոնիա	4.2	0.0	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Դանիա	-	-	-	-	-	1.2	0.0	-	-	-	-
Կորեա	-	-	-	-	-	14.8	0.0	1.6	0.0	10.8	-1.6
Էստոնիա	-	-	-	-	-	-	-	18.1	0.0	-	-18.1
Իսրայել	-	-	-	-	-	-	-	0.4	0.0	-	-0.4
Սերբիա և Չերնոգորիա	-	-	2.9	0.0	-	-	-	-	-	-	2.9

2018թ. ԱՊՀ երկրների հետ արտաքին առևտրաշրջանառության ծավալը կազմել է 260625.9 մլն դրամ (539499.0 հազ. դոլար) կամ ընդհանուր ապրանքաշրջանառության 97.2 տոկոսը, իսկ այլ երկրների հետ՝ 7510.8 մլն դրամ (15559.6 հազ. դոլար) կամ 2.8 տոկոսը:

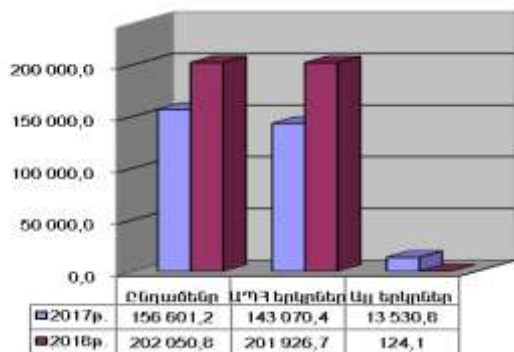
ԱՊՀ երկրներ են արտահանվել 97545.8 մլն դրամ (201926.7 հազ. դոլարի) արժեքով և այդ երկրներից ներմուծվել՝ 163080.1 մլն դրամ (337572.3 հազ. դոլարի) արժեքով ապրանքներ: Առևտրային հաշվեկշիռը բացասական է՝ 65534.3 մլն դրամ (135645.6 հազ. դոլար):

Այլ երկրներ արտահանվել են 60.1 մլն դրամ (124.1 հազ. դոլարի) արժեքով և այդ երկրներից ներմուծվել՝ 7450.7 մլն դրամ (15435.5 հազ. դոլարի) արժեքով ապրանքներ: Առևտրային հաշվեկշիռը բացասական է՝ 7390.6 մլն դրամ (15311.4 հազ. դոլար):

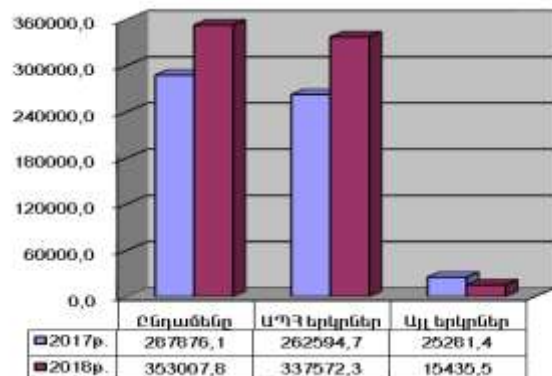
2018թ. արտահանման ծավալի 99.9 տոկոսն ուղղվել է ԱՊՀ երկրներ (որից՝ 94.8 տոկոսը՝ Հայաստանի Հանրապետություն, 5.1 տոկոսը՝ Ռուսաստանի Դաշնություն, 0.1 տոկոսը՝ Մոլդովա), 0.1 տոկոսը՝ աշխարհի այլ երկրներ (որից՝ 62.5 տոկոսը՝ Մացյալ Նահանգներ, 31.0 տոկոսը՝ Լիբանան, 4.2 տոկոսը՝ Իտալիա, 2.3 տոկոսը՝ Սերբիա և Չերնոգորիա): Ներմուծման ծավալի 95.6 տոկոսը բաժին է ընկել ԱՊՀ երկրներին (որից 98.7 տոկոսը՝ Հայաստանի Հանրապետությանը, 1.3 տոկոսը՝ Ռուսաստանի Դաշնությանը), իսկ 4.4 տոկոսը՝ այլ երկրներին (որից՝ 57.2 տոկոսը՝ Շվեյցարիային, 17.0 տոկոսը՝ Իրանի Իսլամական Հանրապետությանը, 9.6 տոկոսը՝ Թուրքիային, 9.2 տոկոսը՝ Անգլիային և այլն):

Արտահանման և ներմուծման ծավալները 2017 և 2018թթ, ըստ ԱՊՀ և այլ երկրների

Արտահանում (հազ. ԱՄՆ դոլար)

Ներմուծում (հազ. ԱՄՆ դոլար)

Արտահանման և ներմուծման ծավալները ըստ շրջանների, 2018թ.

	Արտահանում			Ներմուծում		
	արժեքը		տեսա-կարար կշիռը %	արժեքը		տեսա-կարար կշիռը %
	մլն դրամ	հազ. ԱՄՆ դոլար		մլն դրամ	հազ. ԱՄՆ դոլար	
Ընդամենը ԱՀ	97 605.9	202 050.8	100.0	170 530.8	353 007.8	100.0
այդ թվում՝						
բ.Ստեփանակերտ	92 683.7	191 868.1	94.9	155 474.7	321 856.6	91.2
Ասկերան	1 389.7	2 874.9	1.4	2 694.5	5 577.0	1.6
Հաղրուբ	730.1	1 511.0	0.7	2 784.3	5 760.7	1.6
Մարտակերտ	744.4	1 540.6	0.8	2 197.7	4 546.5	1.3
Մարտունի	1 558.9	3 223.1	1.6	4 189.1	8 669.8	2.4
Շուշի	60.9	126.1	0.1	988.9	2 045.6	0.6
Քաշաթաղ	357.3	739.6	0.4	1 811.0	3 744.3	1.1
Շահումյան	80.9	167.4	0.1	390.6	807.3	0.2

Արտաքին առևտրի ապրանքային կառուցվածքը

ԱՀ արտաքին առևտրաշրջանառությունը ըստ առանձին ապրանքախմբերի, 2018թ.

Ապրանքային խմբի անվանումը	Արտահանում			Ներմուծում			Հաշվեկշիռը. հազ. ԱՄՆ դոլար
	արժեքը		տեսա-կարար կշիռը %	արժեքը		տեսա-կարար կշիռը %	
	մլն դրամ	հազ. ԱՄՆ դոլար		մլն դրամ	հազ. ԱՄՆ դոլար		
Ընդամենը	97 605.9	202 050.8	100.0	170 530.8	353 007.8	100.0	-150 957.0
այդ թվում՝							
Կենդանի կենդանիներ և կենդանական ծագման արտադրանք	1 733.2	3 586.6	1.8	5 943.2	12 296.6	3.5	-8 710.0
Բուսական ծագման արտադրանք	5 503.8	11 393.6	5.6	7 195.9	14 893.5	4.2	-3 499.9
Կենդանական և բուսական ծագման յուղեր և ձարեր	367.8	759.0	0.4	705.4	1 459.9	0.4	-700.9
Պատրաստի սննդի արտադրանք	2 213.7	4 581.1	2.3	21 469.3	44 447.7	12.6	-39 866.6
Հանքահումքային մթերքներ	68 949.2	142 786.9	70.7	28 024.2	58 002.9	16.4	84 784.0
Քիմիական արտադրության ապրանքներ	59.7	123.6	0.1	11 858.6	24 550.8	6.9	-24 427.2
Պլաստմասսա և դրանից իրեր, կաուչուկ և ռետինե իրեր	14.0	29.1	0.0	1 032.9	2 138.1	0.6	-2 109.0
Կաշվե հումք, կաշի, մորթի և դրանցից պատրաստված իրեր	4.9	10.2	0.0	670.6	1 388.7	0.4	-1 378.5
Փայտ և փայտյա իրեր	589.7	1 219.6	0.6	622.7	1 288.9	0.4	-69.3
Թուղթ և թղթյա իրեր	1.1	2.3	0.0	454.9	941.0	0.3	-938.7
Մանածագործական իրեր	198.1	410.1	0.2	4 968.6	10 283.5	2.9	-9 873.4
Կոշիկեղեն, հովանոցներ, գլխարկներ	942.2	1 948.0	1.0	970.1	2 007.7	0.6	-59.7
Իրեր քարից, գիպսից, ցեմենտից	257.4	533.0	0.3	4 912.8	10 165.1	2.9	-9 632.1
Թանկարժեք և կիսաթանկարժեք քարեր, թանկարժեք մետաղներ և դրանցից իրեր	14 753.0	30 491.3	15.1	16 563.2	34 323.2	9.7	-3 831.9
Ոչ թանկարժեք մետաղներ և դրանցից պատրաստված իրեր	28.4	58.8	0.0	7 145.1	14 783.7	4.2	-14 724.9
Մեքենաներ, սարքավորումներ և մեխանիզմներ	1 495.2	3 094.4	1.5	22 348.7	46 254.4	13.1	-43 160.0
Տրանսպորտային միջոցներ	318.6	659.5	0.3	23 168.4	47 953.7	13.6	-47 294.2
Սարքեր և ապարատներ	20.0	41.4	0.0	969.1	2 006.7	0.6	-1 965.3
Կահույք, խաղալիքներ, այլ պատրաստի իրեր	155.7	322.3	0.2	11 488.1	23 782.4	6.7	-23 460.1

Ապրանքային խմբի անվանումը	Արտահանում			Ներմուծում			Հաշվեկշիռը. հազ. ԱՄՆ դոլար
	արժեքը		տեսակարար կշիռը %	արժեքը		տեսակարար կշիռը %	
	մլն դրամ	հազ. ԱՄՆ դոլար		մլն դրամ	հազ. ԱՄՆ դոլար		
Արվեստի ստեղծագործություններ, հնաոճ իրեր	-	-	-	19.0	39.3	0.0	-39.3

Արտահանման և ներմուծման ծավալների դինամիկան ըստ ապրանքախմբերի, 2017-2018թթ.

/հազ. ԱՄՆ դոլար/

Ապրանքային խմբի անվանումը	Արտահանում			Ներմուծում		
	2017թ.	2018թ.	աճի տեմպը %	2017թ.	2018թ.	աճի տեմպը %
Ընդամենը	156 601.2	202 050.8	129.0	287 876.1	353 007.8	122.6
այդ թվում՝						
Կենդանի կենդանիներ և կենդանական ծագման արտադրանք	5 777.9	3 586.6	62.1	9 252.8	12 296.6	132.9
Բուսական ծագման արտադրանք	13 194.9	11 393.6	86.3	15 128.8	14 893.5	98.4
Կենդանական և բուսական ծագման յուղեր և ճարպեր	471.7	759.0	160.9	1 257.1	1 459.9	116.1
Պատրաստի սննդի արտադրանք	4 606.6	4 581.1	99.4	42 918.6	44 447.7	103.6
Հանքահումքային մթերքներ	104 676.8	142 786.9	136.5	50 092.9	58 002.9	115.8
Քիմիական արտադրության ապրանքներ	196.8	123.6	62.8	20 695.5	24 550.8	118.6
Պլաստմասսա և դրանից իրեր. կաուչուկ և ռետինե իրեր	18.5	29.1	157.3	2 525.1	2 138.1	84.7
Կաշվե հումք, կաշի, մորթի և դրանցից պատրաստված իրեր	16.9	10.2	60.3	725.5	1 388.7	191.4
Փայտ և փայտյա իրեր	1 804.8	1 219.6	67.6	1 123.1	1 288.9	114.8
Թուղթ և թղթյա իրեր	5.2	2.3	44.2	1 079.4	941.0	87.2
Մանածագործական իրեր	739.9	410.1	55.4	8 579.0	10 283.5	119.9
Կոշիկեղեն, հովանոցներ, գլխարկներ	2 485.0	1 948.0	78.4	1 673.0	2 007.7	120.0
Իրեր քարից, գիպսից, ցեմենտից	413.4	533.0	128.9	5 577.7	10 165.1	182.2
Թանկարժեք և կիսաթանկարժեք քարեր, թանկարժեք մետաղներ և դրանցից իրեր	18 404.8	30 491.3	165.7	19 909.5	34 323.2	172.4
Ոչ թանկարժեք մետաղներ և դրանցից պատրաստված իրեր	68.3	58.8	86.1	14 237.0	14 783.7	103.8
Մեքենաներ, սարքավորումներ և մեխանիզմներ	2 231.5	3 094.4	138.7	25 352.6	46 254.4	182.4
Տրանսպորտային միջոցներ	807.4	659.5	81.7	43 844.1	47 953.7	109.4
Սարքեր և ապարատներ	7.2	41.4	5.7անգ	1 297.8	2 006.7	154.6
Կահույք, խաղալիքներ, այլ պատրաստի իրեր	673.6	322.3	47.8	22 571.4	23 782.4	105.4
Արվեստի ստեղծագործություններ, հնաոճ իրեր	-	-	-	35.2	39.3	111.6